

Výtvarná Vysočina 2008

Profesionální umělce Vysočiny zastihly společenské změny před dvaceti lety na půli cesty hledání rovnováhy mezi centrem a regionem. Tuhá režimní centralizace započatá v roce 1970 slábla, představy o zodpovědnosti a svobodě umělecké tvorby se rozvolňovaly, umělci pocítovali silnější pouto k prostředí, v němž tvořili, než k centru, které vládlo.

Už v roce 1987 vznikly v rámci jednotné Jihomoravské krajské organizace tehdejšího Svazu českých výtvarných umělců (SČVU) oblasti Brno, Gottwaldov (Zlín) a Vysočina (Jihlava). Když se v roce 1990 transformoval svaz v nynější Unii výtvarných umělců (UVU ČR), měli i umělci Vysočiny, kteří v témže roce založili Sdružení výtvarných umělců Vysočiny (SVU Vysočiny), velkou zásluhu na tom, že vznikla volná federace samostatných profesních sdružení, profilovaných regionálně nebo oborově.

I uvnitř Vysočiny byla zpočátku atmosféra neklidná. Ale zatímco Třebíčsko zůstalo nakonec spojeno s Jihlavou, vytvořili si výtvarní umělci Žďársko v roce 1991 svůj Klub výtvarných umělců Horácka (KVUH). Obě sdružení jsou oborově smíšená. SVU Vysočiny se zpočátku profilovalo více jako malířské a uspořádalo několik ročníků malířského sympozia Čeřínek. KVUH tvoří nejen malíři, ale i skláři a sochaři. Jeho členové se na dlouhou dobu soustředili na pořádání sympozia Dřevěná plastika, z jehož deseti ročníků je nyní ve Žďáru nad Sázavou, žel bez zatím většího užitku pro turistický ruch, rozseta téměř stovka soch.

Šancí pro prezentaci profesionální výtvarné tvorby i pro zlepšení postavení tvůrců byl vznik Kraje Vysočina. Vskutku také první velká přehlídka splňující galerijní prezentační a dokumentační cíle, byla uspořádána pod názvem „Výtvarná Vysočina 2001“ již s podporou kraje.

Od té doby uplynulo dlouhých sedm let, než se podařilo obnovit spolupráci s Oblastní galerií Vysočiny a uspořádat současnou přehlídku druhou. Na rozdíl od předešlé už nezahrnuje umělce, kteří z Vysočiny vyšli a působí zcela jinde, ani umělce, kteří působí individuálně, pořádají vlastní výstavy a sounáležitost k profesní obci nepocítují nebo neprojeví. Nezahrnuje ani tvorbu umělců „z libosti“, tedy hobby tvůrců a amatérů, kteří rovněž přispívají ke kulturnímu klimatu kraje, ale jejich tvorbu nelze označovat za profesionální.

Tak jako u jiných umění, např. u hudby, je správné amatérské výkony oddělovat od profesionálních, uplatňovat odlišná kritéria hodnocení a respektovat jejich odlišnou funkci. U výtvarného umění, kde se hranice mezi profesionálním a neprofesionálním, ale i mezi uměním a neuměním v posledních desetiletích velmi rozostřila, je to více než žádoucí.

S díly řady umělců se na této výstavě přímo setkáte. Je však na místě vzpomenout těch, kteří se zasloužili o to, že profesionální výtvarní umělci neskončili v naprosté individuální izolaci a čistě komerčních vztazích, ale že společnými projekty spoluvytvářejí kulturní prostředí kraje.

Z jihlavského SVU Vysočiny musím vzpomenout pana Zdeňka Bláhu (1923-2003), Josefa Macka, Vlastislava Kincla i současného představitele PhDr. Pavla Tomana. Velmi cennou práci pro celou výtvarnou obec v první polovině 90. let odvedl zástupce sdružení v Radě UVU ČR PhDr. Jiří Hylíš.

Z KVUH nelze nejmenovat neúnavného Miroslava Roštínského (1927-2005), dále zakladatele a organizátory sympozia Dřevěná plastika Rostislava Magniho (1927-1994), Zdeňka Macháčka i pokračovatelku Mgr. A. Moniku Vosykovou a nynější představitele spolku Ivo Holána, Janu Zabloudilovou a Miroslava Štěpánka.

Za podporu patří dík Kraji Vysočina, městu Jihlava, městu Žďár nad Sázavou a Oblastní galerii Vysočiny v Jihlavě, jejíž spolupráce si velmi vážíme.

Spojení s centry i se světem umění i světem obchodu není dnes problémem. Stačí internet a manažerské schopnosti.

Účinné spojení s regionem je možné jen fyzicky. Pobytem, tvorbou, veřejným působením, ale i kontaktem s publikem, odborníky, laiky, spoluobčany. Přejme si, aby toto spojení bylo dostatečně silné, aby Vysočina byla pro výtvarné umělce přívětivým místem k práci i k životu.

Oskar Brůža, koordinátor, UVU ČR
září 2008